

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Venkovská rodina a domácnost

Eva Lohniská

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Předkládaná diplomová práce se věnuje tématu rodiny, která je základní jednotkou vytvářející prvek společnosti jako takové a neustále se vyvíjí. Práce je tedy zaměřena na problematiku rodin s ohledem na šetření v konkrétní obci. V dnešní době je také velice důležitý výběr místa, kde rodina plánuje bydlet. Rozdíly mezi městem a venkovem jsou značné a výrazným způsobem ovlivňují kvalitu života.

Cílem práce je identifikace a zhodnocení způsobu života obyvatel rodin ve městě Proseč a zjištění, zda tato obec, která je malým městem, vykazuje spíše městský, či venkovský charakter života.

K získání potřebných informací byly analyzovány potřebné literární zdroje a následně byl proveden kvantitativní výzkum, a to pomocí dotazníkového šetření rodin v dané obci.

Předem stanovené hypotézy byly na základě dotazníkového šetření potvrzeny či vyvráceny a tím bylo možné zjistit, jakým způsobem života obyvatelé Proseče žijí. Vybraná obec v závěru práce prokázala, že zkoumané rodiny ve městě Proseč vykazují nepatrně více venkovský charakter života.

Klíčová slova: domácnost, kultura, obec, rodinné vazby, venkov, venkovská rodina, život na vesnici

Cíl práce a metodika

Cíl práce:

Cílem diplomové práce je identifikace a zhodnocení způsobu života obyvatel rodin ve městě Proseč a zjištění, zda tato obec, která je malým městem uprostřed venkova, vykazuje spíše městský, či venkovský charakter života. Předmětem zkoumání bude především život a fungování rodin v dané obci. Úkolem je zjistit, zda obyvatelé města žijí životem podobným jako je tomu na venkově, u kterého čas plyne poněkud pomaleji nebo zda jednotlivé domácnosti fungují více městským stylem, který je spojen s úspěchaností, shonem a časovým vytížením. Přiblížena bude vybraná obec a její prostředí z hlediska způsobu bydlení v rodinných či panelových domech, z ekonomické stránky a s nimi souvisejícími možnostmi pracovních příležitostí nebo z hlediska způsobu trávení volného času. Výsledky pak budou zpracovány, vyhodnoceny a porovnány se stanovenými hypotézami, které budou vytvořeny na základě vlastních zkušeností, domněnek či z tvrzení autorů v teoretické části. Práce je tedy rozdělena na část teoretickou a praktickou.

Metodika práce:

Teoretická literární rešerše je zaměřena na získání informací o způsobu života na venkově a ve městě. Vymezení pojmů a témat, týkajících se venkovské rodiny a domácnosti bude vycházet z prostudované odborné literatury. Přibližuje fungování rodin ve městech a ve venkovských obcích, jejich činnosti, zvyky, vztahy, mimopracovní aktivity, ekonomické zázemí, způsob bydlení a pracovní příležitosti. Jednotlivé kapitoly přibližují život venkovanů a měšťanů a jejich vývoj v historickém kontextu se zaměřením na současnost.

V praktické části bylo nejprve charakterizováno město Proseč, které je svou polohou a rozlohou, i přesto, že je městem, na první pohled více považováno díky svému, přírodou obklopenému okolí, spíše za venkovské sídlo. V tomto městě byl proveden sociologický výzkum, který má za cíl objasnit skutečnost, zda místní obyvatelé vykazují spíše venkovský či městský způsob života. Pro sběr agregovaných dat byla použita kvantitativní metoda, která je pro splnění cíle a získání vysoce pravděpodobných výsledků, nejvíce vhodná. Technikou pro získání potřebných informací od respondentů bude

dotazník, který v sobě zahrne mimo jiné otázky zjišťující výše uvedené okruhy zkoumání. Otázky v dotazníku byly rozděleny do jednotlivých tematických okruhů, jako je zaměstnání respondentů, bydlení, volný čas, kultura v obci apod.

Získaná data byla zpracována a interpretována do grafů a tabulek a na jejich základě bylo zjištěno, zda stanovené hypotézy mohly být potvrzeny nebo vyvráceny.

„Hypotézu můžeme označit jako předpoklad současného stavu „projektu“, který se snažíme samotným výzkumem potvrdit nebo vyvrátit. Vytvoření hypotéz je předposledním krokem k sestrojení samotného výzkumu. Tvorbě hypotézy předchází znalost problému, definice výzkumné otázky a její dekompozice“ (Survio, 2013).

Dílčí závěr

Cílem praktické části bylo na základě kvantitativní metody zjistit potřebná data ke splnění hlavního cíle práce. Technikou pro získání dat od respondentů bylo dotazníkové šetření, které přineslo vyplnění dotazníků od 82 dotazovaných rodin.

Cílem této kapitoly je shrnutí výsledků výzkumu a zjištění skutečného stavu způsobu života dotazovaných rodin. Tento způsob života bude vycházet z potvrzených nebo vyvrácených hypotéz, které byly ověřeny na základě odpovědí respondentů z dotazníku. Touto metodou, se zřetelem na indikátory poukazující v teoretické části na způsob života obyvatel na venkově nebo ve městě, bude stanoveno, jaký způsob života převládá ze souboru získaných dat. Níže uvedená tabulka shrnuje výsledky z ověřených hypotéz a rozděluje způsoby života dotazovaných rodin na venkovské či městské.

Tabulka č. 1: Venkovský nebo městský charakter respondentů

Venkovský způsob života	Městský způsob života
Nedostatek pracovních míst (70,7 %)	Pracovní uplatnění v Proseči (46,3 %)
Bydlení v rodinném domě se zahradou (69,51 %)	Nechovají hospodářská zvířata (64,63 %)
Pěstování ovoce a zeleniny (81,71 %)	Nemusí dojíždět za nákupy do větších okolních měst (59,8 %)
Účast na kulturních akcích (53,66 %)	Nemá žádné hospodářství, většinu času tráví v práci a s přáteli (42,68 %)
Dobré sousedské vztahy (70,73 %)	
Dojíždění za volnočasovými aktivitami (47,6 %)	
Kladné hodnocení životního prostředí (71,95 %)	
Trávení volného času s rodinou v přírodě (52,44 %)	

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo identifikovat a zhodnotit způsob života obyvatel rodin ve městě Proseč a zjistit, zda tato obec, která je malým městem uprostřed venkova, vykazuje spíše městský, či venkovský charakter života. Dílčími cíli práce bylo zpracování teoretických východisek, které přiblíží způsob života na venkově a ve městě. Dále představit zkoumané město Proseč a prostřednictvím výzkumného šetření zjistit, zda obec vykazuje spíše venkovský nebo městský způsob života.

V kapitole teoretická východiska byly vysvětleny základní pojmy v oblasti venkova, vesnice, města, rodiny a domácnosti. Velká část teoretické práce byla věnována pohledům na venkov a na město, kde byly zachyceny rozdíly ve způsobech života. V další části je přiblížen pohled na rodinu, její vývoj, formy, funkce a vztahy mezi členy.

Výzkumná část práce řešila, zda dotazované rodiny vykazují více venkovský nebo městský charakter života. K získání potřebného množství dat byla použita metoda dotazníkového šetření. Na základě takto získaných informací a po jejich zpracování bylo možné zjistit, jakým způsobem života dotazované rodiny žijí. Je ovšem nutné upozornit, že velikost zkoumaného souboru nemůže umožnit provést šetření, které by odpovídalo celé společnosti ve městě. Vzhledem k nízkému zkoumanému vzorku respondentů, není vhodné výsledky zobecňovat na celou populaci.

Výzkum prokázal, jakým způsobem života zkoumané rodiny žijí. Tabulka č. 6 zobrazuje potvrzení nebo vyvrácení hypotéz, které se týkaly způsobu života. Výsledky prokázaly, že v průměru 53,1 dotazovaných rodin žije spíše venkovským způsobem života a v průměru 43,8 dotazovaných rodin žije spíše městským způsobem života. Tímto lze se zřetelem na velikost zkoumaného souboru konstatovat, že zkoumané rodiny ve městě Proseč vykazují nepochybně více venkovský charakter života.

Zájem o výsledky této práce projevil také starosta města Proseč a všechny poznatky mu budou předány. Pro město by výsledky mohly být přínosné a použitelné pro aktualizaci rozvojových dokumentů.

Seznam použité literatury

BLAŽEK, Bohuslav. *Venkov, města, média*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakl. (Slon), 1998. 362 s. ISBN 80-85850-59-1.

BLAŽEK, Bohuslav. *Venkovy: [anamnéza, diagnóza, terapie]*. 1. vyd. Brno: ERA, 2004. 184 s. ISBN 80-86517-90-X.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.

KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 272 s. ISBN 987-80-247-2456-0.

LANGMAIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.

MÁCHOVÁ, Jiřina. *Duševní hygiena rodinného života*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1974.

MAJEROVÁ, Věra. *Sociologie venkova a zemědělství*. 4. vydání. Praha: Credit, 2000. ISBN 80-213-0651-3.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Rodiče a děti*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986. ISBN 08-011-86.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-85850-24-9.

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

VÁLKA, Miroslav. *Sociokulturní proměny vesnice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 224 s. ISBN 978-80-210-3908-7.

VÝROST, Jozef, SLAMĚNÍK, Ivan. *Aplikovaná sociální psychologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 383 s. ISBN 80-7178-269-6.

Internetové zdroje:

AEHNELT, R. *Malá města – motory rozvoje jihomoravského venkova*. [on-line]. 2012. [cit. 2014-11-18]. 124s. (PDF). Dostupný z WWW: <http://www.ruraldevelopment.cz/data/small_towns.pdf>.

Česko. Zákon o obcích (obecní zřízení). *Zákon č. 128/2000 Sb.* [on-line]. 2013. [cit. 2014-09-08]. Dostupný z WWW: <[http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-\(obecni-zrizeni\).html](http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-(obecni-zrizeni).html)>.

DOLEŽALOVÁ, Veronika. Město Proseč. *Kostel sv. Mikuláše*. [on-line]. 2012 [cit. 2014-12-09]. Dostupný z WWW: <<http://mestoprosec.cz/turista/zajimava-mista/turista/kostel-sv-mikulase>>.

HLADIŠ, Lubomír. Finexpert.cz. Žije se lépe ve městě nebo na vesnici. [on-line]. 2006 [cit. 2014-12-20]. Dostupný z WWW: <<http://finexpert.e15.cz/zije-se-lepe-ve-meste-nebo-na-vesnici/ch-7025#articleStart>>.

PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. [on-line]. 1998. [cit. 2014-11-08]. 21 s. (PDF). Dostupný z WWW: <www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf.aspx>.

Survio. *Kvantitativní výzkum 2 – formulace výzkumného problému*. [on-line]. 11. 1. 2013. [cit. 2014-09-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.survio.com/cs/blog/serialy/kvantitativni-vyzkum-2-formulace-vyzkumneho-problemu#.VEzHxWd5Nwc>>.

SVOBODOVÁ, Hana – VĚŽNÍK, Antonín. Úvod do geografie venkova. *Funkce venkova*. [on-line]. [cit. 2014-09-20]. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/pages/04-funkce-venkova.html#produkci>.

TÖNNIES, Ferdinand, Gemeinschaft und Gesellschaft. In WÖSSNER, Jakobus. *Mensch und Gesellschaft*. [on-line]. 1963 [cit. 2014-10-20]. Dostupný z WWW: <https://books.google.cz/books?id=jbxX5s6_DKoC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false>.

Zastupitelstvo města Proseč. *Program rozvoje města Proseč na období 2011 – 2021*. [on-line]. 2011. [cit. 2014-11-18]. 68s. (PDF). Dostupný z WWW: <http://mestoprosec.cz/sites/default/files/projekt mesta/2012/08/04/1344114625/program_rozvoje_mesta_prosec_schvaleno_pdf_68901.pdf>.